

JAN KŘIPAČ / 25. 4. 2016

Mykoin PH 510

Jiří Lehovec byl průkopníkem v několika filmových oblastech. V meziválečném období se podílel na utváření české filmové avantgardy, v éře socialistického realismu vynikli živými dokumentárními portréty uměleckých osobností a na začátku šedesátých let předjímal svým druhým hraným snímkem *Mykoin PH 510* žánrovou formu dokudramatu.

Lehovec se k hrané režii propracovával postupně. Nejprve byl asistentem režie při natáčení filmu Ladislava Broma *Skalní plemeno* (1944), poté zastával pozici pomocného režiséra u Vávrova historického dramatu *Rozina sebranec* (1945). V roce 1947 pak spolupracoval na Cikánově komedii *Alena*. V letech 1949–1950 působil na Barrandově již jako režisér hraných filmů. Do tohoto období spadá také vznik jeho celovečerního debutu *Přiznání* (1950).

Jiné hrané filmy však zůstaly nerealizovány. Schvalovacím procesem neprošly scénáře *Pro jeden život* (1948) o Židovi ukrývající se během války v bytě jeho árijské přítelkyně a *Oživlý stín* (1949) o legendárním pražském kinaři Viktoru Ponrepovi. Oba nedokončené projekty byly inspirovány skutečností a dokazují Lehovcův přístup k hrané režii: „Mou ctížádostí byly i dlouhé hrané filmy – s nefabulovaným dějem, s dějem podloženým fakty (viz literatura faktu). Chtěl jsem je točit v reálu – nikoli v ateliéru, s neherci s civilním projevem, v rozptýleném světle, s ruční kamerou v pohybu atd. Ztělesněním většiny mých představ byl italský neorealismus.“[1]

Dlouhým cenzurním řízením procházel i *Mykoin PH 510*. Na příběh o českých vynálezcích penicilinu narazil Lehovec již ke konci války, kdy stříhal propagační film pro továrnu na léky v Měcholupech u Prahy. Mezi natočeným materiálem našel i záběry laboratorních misek obsahujících neznámou plísňovou kulturu. Na jejich základě se dopátral celého pozadí případu: během německé okupace vyvinula skupina vědců ve zdejší továrně antibiotikum, které v té době nebylo v Čechách ještě dostupné. Výzkum probíhal v naprostém utajení, aby se případný objev nedostal k nacistům, kteří rovněž

usilovali o objevení penicilinu.

Lehovec chtěl kauzu zpracovat při nejbližší vhodné příležitosti do podoby hraného filmu s dokumentárními prvky. První verze scénáře vznikla ještě před rokem 1948. Kvůli připomínkám schvalovacích orgánů však musel být scénář několikrát přepracováván, než byl film konečně v roce 1962 připuštěn do výroby.

Natáčení probíhalo z větší části v reálném prostředí továrny, pouze některé scény byly pořízeny v barrandovských ateliérech. V nich byla na základě podkladů od vědeckých spolupracovníků vytvořena architektem Borisem Moravcem detailní rekonstrukce dobové laboratoře.

Celkovému realistickému vyznění filmu napomáhá i střídme herecké pojetí. Lehovec do hlavních rolí obsadil vesměs neznámé herce – zčásti kvůli věrohodnému účinku, zčásti kvůli pozornosti diváků, která má směřovat k hlavnímu „aktérovi“ celého dění, jímž je samotný lék mykoin.

Ve snaze natáčet „střízlivý příběh střízlivými prostředky“ [2] zvolil režisér záměrně lehce archaizující vizuální styl, postavený na statických celcích, snímání objektivu s krátkou ohniskovou vzdáleností a dokumentárně laděném obraze. Převažující strohý černobílý materiál kontrastuje s vybranými barevnými sekvencemi, jež podtrhují dramatický rozměr příběhu. Pasáže laboratorních pokusů, snímaných v makrodetailech, připomenou Lehovcovu starší abstraktní tvorbu. Jejich výrazu odpovídá ve zvukové stopě atonální elektronická hudba Zdeňka Lišky.

Film *Mykoin PH 510* uvede kino Ponrepo 27. dubna v 17:30.

Mykoin PH 510 (ČSR 1963), režie: Jiří Lehovec, scénář: Jiří Lehovec, Jiří Cirkl, kamera: Zdeněk Šibrava, Ivan Karel, Antonín Stránský, Oldřich Žák, Jaromír Holpuch, hudba: Zdeněk Liška, střih: Jaromír Janáček, hrají: Karel Meister, Vlastimil Hašek, Karel Vochoč, Kamil Bešťák, Vladimír Čech ad. 98 min.

Poznámky:

[1] Lehovec, Jiří, Strusková, Eva, Neuskutečné projekty Jiřího Lehovce. *Film a doba* 41, 1995, č. 3, s. 145.

[2] Režisér Jiří Lehovec o filmu „Mykoin PH 510“. *Filmové informace* 15, 1964, č. 11 (11. 3.), s. 10.